

Perstorps kommun

Perstorps kommun ligger i den småkuperade mellanbygden mitt i länet. Berggrunden består av urberg, vilket ger ganska näringsfattiga markförhållanden. En hel del myrmarker förekommer, varav många är påverkade av torvtäkt och dikning. Nya våtmarker har skapats för fiskodling söder om Perstorp. Området avvattnas via Bäljane å till Rönne å.

Odlingsbygden är småskalig och insprängd i skogsmarken. Mellanbygden håller på att förvandlas till skogsbygd, där rationellt skött granskog dominerar alltmer. De kvarvarande naturliga betesmarkerna är små och mycket få. Stora värden ligger i variationsrikedomen och småskaligheten i och kring odlingsbygderna med lövskogsridåer, dungar, stengården, kärr och andra småbiotoper.

De få fornlämningar som finns i kommunen berättar om en relativt glest befolkad bygd, där järnhanteringen spelat en stor roll. Inom odlingsbygden ligger de små byarna glest och många gårdar är ensamgårdar. Skogen och boskapsskötseln var viktiga inkomstkällor i äldre tid. Med jämvägen växte Perstorp fram till att bli ett industrisamhälle och sedermera kommuncentrum.

1 Gustavsborg (N3, K)

Herrgård i skogsbygd. Skoglig kontinuitet och stor variationsrikedom.

Beskrivning. Gustavsborg med angränsande bokskogsområde kring Store- och Lillesjö ligger söder om Perstorp. Skogen är gammal med en del död ved. Rikedomen på våtmarker, dammar och småsjöar i omgivningarna förhöjer värdena ytterligare i detta område. Gustavsborg är den enda gården i Perstorps kommun, som har herrgårdskaraktär. Huvudbyggnaden är från 1800-talet och vitputsad med två fristående flyglar. Intill bostadshuset, men ändå avskilt, ligger ekonomibygnader av yngre datum.

Källor: 1, 2, 6.

Bibehållande av värden. Bevara den skogliga kontinuiteten med död ved och gamla träd. Herrgårdsmiljön bevaras intakt. Våtmarker och dammar bibehålls oförändrade.

2 Björnstorps mosse (N3)

Relativt opåverkad myrmark.

Beskrivning. Björnstorps mosse är en svagt välvd mosse med torrt mosseplan, som domineras av risvegetation. På de smala laggkärren och drågen växer flaskstarr, ängsull och myrlilja. I mossens norra kant ligger två dammar omgivna av kärr med flaskstarr och bredkaveldun. Troligen häckar sångsvan i området.

Källa: 2.

Bibehållande av värden. Myren lämnas för fri utveckling.

4 Källstorp – Månstorp (N3, K)

Representativt odlingslandskap och välbevarad bebyggelse i mellanbygd.

Beskrivning. Området präglas av en svagt markerad dalgång och ett mindre vattendrag. Här finns ett småskaligt och omväxlande odlingslandskap med ett stort inslag av bokskogsdungar, betesmarker, stengården och skogsbeten. Flera markanta åsar löper genom landskapet. Gårdarna ligger längs vägarna, i synnerhet på dalgångens södra sluttning. Vid Källstorp ligger två karaktärsfulla gårdar med rödmålade och brädfodrade boningshus och tvärställda ekonomibygnader, delvis i skiftesverk.

Källor: 4, 11, 15.

Bibehållande av värden. Oförändrad markanvändning. Bevara den skogliga kontinuiteten med död ved och gamla träd. Ny bebyggelse anpassas till den befintliga.

5 Hägnaden (K, N3)

Variationsrikt odlingslandskap med kulturhistoriskt värdefull bebyggelse. Naturbetesmark med lång hävdkontinuitet utan spår av kvävepåverkan.

Beskrivning. Området ligger fyra km nordväst om Perstorp i en mycket variationsrik odlingsbygd med flera kulturhistoriska objekt. Landskapet präglas av ek- och bokdungar och här finns ett omfångsrikt system av breda och vällagda stengården. Branterna ned mot Knektabäcken har troligen varit gammal slättermark. I områdets västra del ligger en gammal enefälad med en åsrygg, där det finns dungar av tall och björk i trädskiktet. I nordost finns en betad skog. Buskskiktet domineras av spridda enbuskage. Fältskiktet består av gräshedsvegetation med slättergubbe, knägräs, ögontröst, jungfrulin, svinrot, blåtåtel och ljung. Bebyggelsen, som kallas Hägnaden, ligger på en liten höjd. Här finns flera karakteristiska 1800-talsgårdar med byggnader i röd panel. Backkällare, gamla fruktträd och vällagda odlingsrösen kompletterar bilden av ett äldre kulturlandskap.

Källor: 10, 11, 12, 15.

Bibehållande av värden. Undvik förändringar av ägostruktur och markanvändning. Ingen påtaglig förändring av bebyggelsen bör tillåtas. Bevara den skogliga kontinuiteten med död ved och gamla träd. Fortsatt beteshävd utan kvävegödsling.

6 Varhultsmyren (N1)

Opåverkad myrmark.

Beskrivning. Varhultsmyren är ett myrkomplex bestående av svagt välvda och öppna mosseytor med göl, stora dråg och laggkärr. Kring gölen i den norra delen ligger en kal höljeyta, där tuvull och vitag dominerar. De övriga mosseytorna domineras av ris. Det stora kärrdråget i den södra delen domineras helt av myrlilja. Förekomsten av bl.a. kallgräs gör mossen botaniskt värdefull.

Källor: 2, 9.

Bibehållande av värden. Ingen påverkan på hydrologin genom dikning eller täkt. Området lämnas för fri utveckling.

8 Varshulta mosse (N3)

Relativt opåverkad myrmark. Omotologiska värden.

Beskrivning. Varshulta mosse är till största delen ett öppet myrkomplex med såväl välvda som svagt välvda mosseytor och relativt stora laggkärr och dråg. Mossen är lokalt påverkad.

Källor: 2, 9.

Bibehållande av värden. Området lämnas för fri utveckling. Ingen ytterligare påverkan på hydrologin.

9 Hagstadssjön (N3)

Våtmarksområde med stora biologiska värden.

Beskrivning. Nordöst om Hagstad ligger ett ca sju hektar stort kärr med mjukmattor och bäckdråg, som är Bäljane ås övre lopp. Kärrret är en sänkt och igenvuxen sjö med bl.a. botaniska och ornitologiska värden.

Källa: 9.

Bibehållande av värden. Kärrret lämnas för fri utveckling.

10 Örahult

10a Örahult (N2, K)

Mindre by i ett öppet och variationsrikt odlingslandskap i skogsbygden. Naturbetesmark med lång hävdkontinuitet.

Beskrivning. Örahult ligger i ett öppet odlingslandskap, som omges av tät granskog. På sina ställen är landskapet småskaligt med små åkerlotter och beteshagar. Här finns flera välbevarade stengärderna och vällagda odlingsrösen. Den agrara bebyggelsen är varierad och ligger längs en slingrande grusväg. Örahultsstugan är en äldre välbevarad ryggåsstuga.

Väster om Örahult ligger en gammal blockrik utmark med enbevuxna backar, fuktängar och kärmarker samt gles blandskog med gran, tall, ek och björk. Fältskiktet består av gräshedsvegetation med inslag av fattigkärrsvegetation. I fältskiktet förekommer bl.a. arter som blåtåtel, stagg, stenmåra, blodrot, ljung och blåbär.

Källor: 11, 12.

Bibehållande av värden. Ägostruktur och markanvändning bibehålls inom odlingslandskapet. Fortsatt beteshävd utan kvävegödsling.

10b Örahultsmyren (N3)

Relativt opåverkat våtmarksområde.

Beskrivning. Örahultsmyren är en mångformig myr, som är lokalt påverkad. Den består av svagt välvda mosseytor med ett glest trädsikt och ris och tuvull i fältskiktet. I de välutbildade drågen och laggkärrerna dominerar omväxlande flaskstarr, blåtåtel och myrlilja.

Källor: 2, 9.

Bibehållande av värden. Våtmarksområdet lämnas för fri utveckling.

11 Maabyggets myr (N3)

Botaniska och ornitologiska värden.

Beskrivning. Maabyggets myr är en svagt välvd mosse med gles skog på gränsen till Örkelljunga kommun. I mossens centrala del ligger Flugesjön, där bl.a. kallgräs förekommer. Mossen har tydliga laggkärr och är spelplats för orre.

Källor: 2, 9.

Bibehållande av värden. Fri utveckling av myren.

12 Lillesjö – Bälingasjön (N3)

Variationsrikt vatten- och våtmarksområde.

Beskrivning. Öster om Örahult ligger Bälingasjön, som är källsjö till Bäljane å. Sjön är inte försurad och här förekommer flodkräfta. Söder om Bälingasjön ligger Lillesjö omgivet av ett sju hektar stort våtmarksområde. Våtmarken, som i sin tur omges av skogsmark, består av kärr och mader vid sjön. Lillesjös vattenområde är vegetationsrikt.

Källa: 9.

Bibehållande av värden. Vatten- och våtmarksområdet lämnas för fri utveckling.

13 Maglemyren (N3)

Relativt opåverkad myrmark.

Beskrivning. Maglemyren är en svagt välvd mosse på gränsen till Örkelljunga kommun. Mossen består dels av en central höljmosse, som domineras av vitag och ljungtuvor, dels av en omgivande ristuvsmosse. Drågen och laggarna domineras av ängsull och myrtilja. Den stora fastmarksholmen har skog med inslag av odlingsrösen och gamla enar.

Källa: 2.

Bibehållande av värden. Myren lämnas för fri utveckling.